

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianaee, 1661

VIII. De Adulteriis, & aliis conjunctionibus illicitis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62953)

DE USURIIS.

TITVLVS VII.

Usura quod sit, unde dicta: & habens possessionem in pignus, recepta propria pecunia, si recuset fructus in fortem computare, usuras committit. h. d.

Vsura est, quidquid ultra fortem mutuam percipitur: dicta ab usi, quia scilicet pro usi pecunia recipitur. Unde a & si quis pignoris obtentu rei aliusque nactus fuerit possessionem, si fortem suam deductis expensis de fructibus iam percepit, si eandem debitori restituere recuset, & perceptos fructus in fortem computare, proculdubio usurarium committit: et tamen.

Pena usurarium sunt, infamia, excommunicatio, beneficiorum & officiorum & Ecclesiastica sepultura amissio. h. d.

Multiplicibus autem poenis sacri Canonis usurarios insequuntur: nam per injustam infamiam, nec ad Christianam, nec ad communionem admittuntur altaris, nec quisquam de manu eorum oblationes accipiet. Et si clericus fuerit, tam officii, quam beneficii Ecclesiastici periculum patientur. Nullus quoque sub poenis Gregoriana constitutione comprehensus, manifestis usurariis aut locabit domus, aut conductas habere permittit: sed si in hoc scelere decesserint, Ecclesiastica cargebunt sepultura.

Lex quis de usura satisfieri mandat per heredem, non tamen est tradendus Ecclesiastica sepultura, donec fuerit satisfactum: & contra factum erroris poenas eorundem, & testamenta usurarium non valent. h. d.

Et id adeo obtinet, ut etiam si morituri in ultima voluntate de usuris satisfieri expressa quantitate, vel indistincte mandaverint, donec secundum Gregorianam constitutionis tenorem satisfactum fuerit, Ecclesiastica sepultura carere debeant. Quicumque vero manifestos usurarios contra praedictam sanctionis formam tumulare ausi fuerint, poena Lateranensis concilii contra usurarios promulgata subiiciendi erunt. Testamenta si quoque ab eisdem facta, aliter quam secundum dictae constitutionis formam non valebant, sed ipso jure erunt irrita.

Non debemus facere malum, ut postea faciamus bonum: & si non sint, quibus restitua possint usurae, eroganda sunt in pauperes: & paupertas excusata a restitutione. h. d.

Nec quicumque proficiet, quod quis pro captivis redimendis, vel eleemosynis dandis sese usuras exercuisse alleget: nec enim propterea magis cum usurario dispensari poterit, cum pro vita alterius nec mentiri quidem, nedum rapere liceat. Plane si nec ii, a quibus quis usuras extorsit, nec illorum sint haeredes superstites, non solum pauperibus usurarum nomine acceptum erogare poterit, verum etiam compellendus erit, nisi eum nota paupertas evidentiter excuset.

Non solum foeneratores, sed etiam illorum haeredes debent usuras restituere, nulla obstante appellatione. h. d.

Nec instantum Ecclesiastica districtione extortas usuras restituere cogendus erit, qui foeneratus est, veram etiam si filii, & quicumque extranei haeredes, qui omnes super usuris conventi nullius appellationis remedio restitutionem subterfugere permittendi erunt.

Index foeneratori potest praecipere sub poena excommunicationis, tam ne usuras exeat, quam ut exactas restituat, non obstante iuramento prestito de non repetendis usuris. h. d.

Ed & si quis sub usuris pecuniam acceperit, & de eis nunquam repetendis foeneratori iuraverit, adhuc Index usurarios per censuram Ecclesiasticam compellere poterit, tam ut ab earum desistant exactione,

a C. 1. & c. conquisitio. extravag. eod. tit. b C. quia in. extrav. c Praeterea eod. tit. ext. d C. & leg. eod. tit. in 6. e C. 2. eod. tit. in 6. f d. e. 2. in fin. g C. super eo. ubi gl. ext. eod. h C. tua. no. ext. eod. tit. i C. tua dudum. ext. eo.

Et iuramentum remittant, quam etiam, ut ex illis retulerunt, ne de dolo & fraude quoniam contingit commodum reportare.

Iudas satisfaciendum de immoderate gravamine Christianis aliis excommunicatio modo suo possit. h. d.

Vnde a quoque, si Christianis quocumque gravata graves immoderate usuras exactas, & per ditionales principes & potestates illas remittant, licet cogendi: & donec de immoderate gravamine compuncti satisfecerint, ab universis Christi fidelibus tam in terminis, quam in aliis per excommunicationem laetantibus, eis omnimoda communio denegabitur.

Tenantur plures casus, quibus qua fructus in fortem computari tenentur. h. d.

Sunt tamen casus, in quibus aliquid ultra fortem computari vitio usurarium licite recipitur: ut puta si clericus Ecclesiasticum beneficium aliter redimere non potest, praetextu pignoris de manu laici illud accipere: nam in hoc in fortem fructus tenentur computare. Item, si terra non sit beneficii aliquis Ecclesiasticus, sed ad sapientem in pignus iure domini directi pertinetur. Idem h, si possessiones pro non numerata dolo genero a fero pignori obligatae fuerint: cum enim loqueretur dotis fructus non iustitiam ad dotei numeratum supportanda, pignoratitiam possessionum fructus in fortem computandi non erunt.

Non est usurarius rem emens minus iusto pretio, si non similiter dubitetur, ac tempore solutionis plus vel minus de re valitura, vel aliter datus eventus usuram si quomodo venet. h. d.

Iste quoque, qui dat decem solidos, ut alio tempore totidem sibi grati, vini vel olei mercede reddat, ex hoc usurarius censeri non debet: quia nec plus valeant, utrum plus vel minus, solutio accipere possint valitute, verisimiliter dubitetur.

Usurarius est, qui a debitoribus recipit aliquid ultra fortem si suscipiat in se periculum. h. d.

Lud tamen juris est, si quis navigans, vel ad mandatis cuncti certam pecuniam quantum committat, & ex eo, quod in se mutans periculum saltem, aliquid ultra fortem ut recipiat, convenit: nam hoc usurarium reputandus erit.

DE ADULTERIIS, ET ALIIS CONVICTIONIBUS ILLICITIS.

TITVLVS VIII.

Adulterii appellatio est generalis & proprie dicitur in rebus committitur: & quae sit adulterii poena. h. d.

Adulterii generalis est appellatio: connotatam non modo alieni tori & voluptuositatem, sed omnem prope illicitam fornicationem. Proprie tamen adulterium in nuptiarum continentiam, praesertim in laico, excommunicatio: in Clerico, deponit in utroque, certa poenitentia imponitur.

Arbitraria est poena in fidei, Sacerdotum, & in laicis in rebus. h. d.

Adem vel etiam pro iudicio arbitrio magis, aut minus, eos manet poena, quoniam in communi iudicio reputa, cum qui contra naturam humanam fornicationem peccatis, vel liberis, vel aliis ejusmodi personis impudice habitent: aut si cum illa, quam quis de facto fornicationem perierit, aut quam ante Episcopum tenentis, cum illa fornicationem in ungeretur, fornicationis scelus perpetuatur: aut cum relicto naturali usu contra naturam fornicationem Sodomitico fornicabitur: aut hominum generam transgressus, sese brutis commiscuerit.

a C. post in f. r. ab h. m. cum sig. ext. eod. tit. b C. si quis ext. eod. c C. p. h. de. ext. eod. tit. d C. si quis pro. ext. eod. e Can. 2. 3. adulterium. p. g. 1. f C. clerici. ext. in. de. ext. p. lat.

Dea pona. si supranu mulierem honeste vivente, & virginem defloravit. h. d.

Quod si quis stuprum admisit, multum intererit, utrum cum muliere honeste vivente sem habuerit, an virginem defloraverit. Primo enim casu stuprator poenitentia subditus, pecuniaria etiam poena coartandus est: postea vero a dotata virgine eandem poena conueniente habebit uxorem: si vero pater virginis dare noluerit, aut stuprator eam uxorem habere legibus impediat, reddet pecuniam iuxta modum dotis, quam virgine accipere conuenienter. Quod si consentiente patre fluere ipsa corripit virginem in uxorem ducere renuerit, compulserit castigatus excommunicaturque, in monasterium ad agendam poenitentiam retrahatur, de quo nulla etiam egeatendi sine iudicis permissione licentia.

De gravata poena excommunicatio, depositio, & servitus, cum facultate tamen scriptam redimendi. h. d.

Major b legum severitas raptos cohibet: nam praeter secularium sanctionum poenas, anathemate cum suis adiutoribus fecit, aut si clerici sint, proprii ordinis & honoris amissionem sublinere debent.

In propriis frons non cadit raptus, & raptus per coactum purgari potest. h. d.

Raptus & autem tunc committi dicitur, cum illa, de rebus nuptiis nihil actum fuerit ante, abducitur. Unde qui libi desponsitum, vel parentibus reclamantibus, abduxerit, in crimen raptus, & in poenas minime incidit: Raptus quoque puella legitime cum raptore matrimonium contrahit, si prior dissentio in consensum transeat. Raptor enim & raptus, nomina sunt vitiorum, non peccatorum: vitia autem cum purgata fuerint, eorum etiam nomina abolerunt.

Septus Mensis purgari non potest. h. d.

Ed hoc de illis intelligenda sunt, qui mulierem laicam consensum habuerunt: nam si quis Deo dicatas virginem d vel raperit, vel volentes matrimonio libi focidit tenaverit, tanquam sacrilegium admittens, pro tam nefandis criminibus atrocitate peccandus erit, nulla e poenis voluntatis laetiarum virginum habitatione.

Tana simplicis fornicationis est arbitraria. h. d.

Denique si quis cum muliere soluta & impudica simpliciter fornicatus fuerit, tam poenitentiae modus, quam etiam alia poena in iudicis potestatem reponitur arbitrio, qui ex qualitatibus variis minorem, vel maiorem poenam statuat.

DE CRIMINE FALSI

TITVLVS IX.

Qui per se, vel per alios literas Papae falsas, excommunicati sunt cum suis auxiliatoribus: & Clerici officii & beneficii privantur, & degradati traduntur Curiae seculari. h. d.

Adversus eos quoque, qui falsi crimem commiserunt, varie statutum reperitur: illos tamen ceteris acris Canonibus insectantur, qui literis Apostolicis falsis usi fuerint. Talium enim literarum falsitas cum factoribus, & defensoribus suis, anathemate damnatur: & si Clerici fuerint omnibus officiis & beneficiis Ecclesiasticis perpetuo privantur: ita, ut qui per se falsitatis vitium execrerint, postquam per Ecclesiasticum iudicem degradati fuerint, seculari potestati tradendi sunt: secundum legitimas constitutiones puniendi: per quam & laici, qui fuerint de falsitate convicti, legitime puniuntur.

Supra si litera mittitur, si Clericus est, officii & beneficii privatio: si laicus, excommunicatio. h. d.

Mitius cum illis agitur, qui licet his utantur, tamen ipsi non falsificaverunt: si enim Clerici fuerint,

a Ca. i. cod. tit. ii. b. C. i. q. 2. c. p. m. & s. extr. de rapt. d. Can. 2. q. 2. c. non seq. e. g. l. d. can. 2. f. Ca. ad fals. cod. tit. ii.

officiis & beneficiis Ecclesiasticis spoliandi erunt: si laici tandiu excommunicationi subiciuntur, quamdiu competeret satisfecerint. In utrisque tamen malitia gravius, quam negligentia punietur, quod & de his, qui falsas literas impetrant, observabitur.

DE HOMICIDIO.

TITVLVS X.

Assassinium, scilicet omnium homicidiorum est atrocissimum, etiam atrocissimum punitur. h. d.

Cum non ad opera tantum sit respiciendum, sed tempus, causa, voluntas, personarum differentia, & omnia quae operibus accidunt, sunt per vestiganda, sequitur, ut non sit omnium homicidiorum eadem conditio. Cunctorum vero illud atrocissimum a videtur, quod Assassinium vulgo nuncupant. Unde non solum assassini ipsi, sed etiam receptatores, occitatores, consultatores & defensores eorum, & qui per eosdem quantum interfici fecerit, aut mandaverit, dignitatibus, honoribus, officiis, beneficiis, omnibusque bonis nudatus excommunicationis & depositionis incurrat ipso iure sententiam, & tanquam Christiana religio hostis a toto Christiano populo perpetuo diffidatus erit.

Interficiens per inducium simul est Assassinus. h. d.

Non & ab similibus eum tenet poena, qui licet non per assassinium, per insidias tamen & industriam hominem interfecerit.

Interficiens latronem non ex necessitate, punitur: scilicet, si ex necessitate. h. d.

Quod si quis latronem vel furem peremerit, videamus, an sit puniendus: & si quidem furem absque occasione comprehendere potuit, certa adversus eum statuta poenitentia reperitur: quod si non potuit, nulla occisori erit ex necessitate injungenda poena.

Non punitur homicidium fortuitum, si nulla causa casum praesens. h. d.

Idem etiam obtinebit, si casu perpetratum fuerit homicidium, ut puta, si quis & necessario insitem operi, arborem incidit, & aliquis subitus transiens opprimatur: nam si neque voluntate, nec ulla insensu culpa factum fuerit, ut pertransiens opprimeretur, arborem incidens homicidii poenis obnoxius non erit.

Trauersientia certorum amorum est injungenda parentibus opprimentibus suis. h. d.

Aliatio est eorum, qui proprios filios oppressisse reperiuntur. Cum enim hos graviter deliquisse non sit dubium, certorum amorum erit illis injungenda poenitentia.

Filius a patre, vel ab alio, patre sciente, expostus liberatur a patria potestate: & expostum suscipiens nullum in eo habet jus. h. d.

Quod si & filius a patre, vel ab alio, patre sciente fuerit expostus, aut eidem alimenta denegata fuerint, hoc ipso a potestate patria liberabitur. Nec tamen propterea, qui expostus susceperit, aliquid in eius jus vendicare poterit.

Impediens conceptionem, vel abortum procurans, punitur ut homicida: scilicet si id casu fieri contingat. h. d.

Is quoque, qui vel causa explenda libidinis, vel odii meditatione, viro aut mulieri aliquid fecerit, vel potandum dederit, quo minus possit generare, vel concipere, vel nasci soboles, ut homicida puniendus erit. Quamquam alias, si conceptus nondum vivificatus fuerit, nec ut abigeretur, quisquam dolo malo fecerit, qui abortum occasione tradidit, puniendus non erit.

a Ca. i. cod. tit. ii. b. C. i. extr. cod. tit. c. C. extr. cod. tit. d. Can. sup. contingit. s. d. i. f. e. C. uti. extr. de infan. lang. & expost. f. C. si quis ex literarum ext. cod.